

VROUW EN MOEDER.

I.

DE uitgever van dit kloeke, prachtig uitgevoerde boek-deel is de N.V. L. C. G. Malmberg, uitgever van den Apostolischen Stoel, 's Hertogenbosch.

Het boek draagt het jaartal 1929. Met beide handen heb ik de gelegenheid aangegrepen, kennis te maken met dit zoo bijzondere werk. En nu, na 't tweemaal doorgelezen te hebben met een tusschenpoos van eenige maanden, kan ik u, neutrale lezer en lezeres, niet-katholieke lezer en lezeres, niet genoeg aanraden: zie, dat ge dit boek, dat ook voor niet-katholieken zooveel goeds inhoudt, ter lezing krijgt.

Ik durf niet zeggen: Koop het en lees het. Want één ding is jammer: De prijs is zéér hoog, f 12.50.

Die hooge prijs zal 't uit 't bereik van zeer velen houden — misschien zelfs uit het bereik van diegenen, die het het hardst nodig hebben. De eerste keer, dat ik 't las, kreeg ik 't ter lezing uit particulier bezit; de tweede keer uit onze onvolprezen Gemeente-Bibliotheek, waar men mij telkenmale verlenging van den leestermijn toestond. Want 't is een boek om er lang en ernstig over te lezen. De uitgever berichtte bij aanvraag van een recensie-exemplaar voor Het Kind, dat er geen recensie-exemplaren meer beschikbaar waren.

Pater Damasus van de Orde der Capucijnen schrijft het voorbericht. Van hem blijkt het denkbeeld, een zoodanig boek samen te stellen, uitgegaan te zijn. Hij is de medewerkers(sters) gaan vragen en bij de samenstelling van het boek heeft hij de medewerking gehad van den Zeereerwaarden Heer F. Stokman en „een bekende vrouwelijke Pædagoge, wier naam niet genoemd mag worden, maar die op de lippen van duizenden verstorven ligt.”

Pater Damasus had begrepen „dat vele ernstige vrouwen en moeders, uit meer beschaafde en ontwikkelde kringen, blij en gelukkig zouden zijn met een boek, waarin de Katholieke beginselen en de opvattingen van roomsche deskundigen over vroomheid, huwelijk, opvoeding en gezinsleven, in eenvoudige en heldere taal worden uitgewerkt.”

Behalve de inleiding bevat het boek veertien artikelen, alle hooggestemd, alle boeiend en zeer lezenswaard.

Van veertien medewerkers en medewerksters, waaronder er meer dan één is, die ook in „onze” kringen bekend is. Als ik schrijf „ons” en „we” bedoel ik daarmee: niet-katholiek. Ik noem u Prof. van de Loo, Dr. Ausems, Dr. Huddleston Slater, Fr. S. Rombouts, Ellen Russe, Prof. Mr. Aalberse.

In de eerste vijf artikelen komen alle vijf de schrijvers op voor de heiligheid en *onontbindbaarheid* van het huwelijk.

Pater Damasus noemt zijn artikel: „Een hulpe, hem gelijk”. Men moet „de Waardigheid der vrouw en moeder, volgens de oorspronkelijke bedoeling van den Schepper en den eisch der natuur, in eere herstellen en verstevigen.” Het geheele betoog is gegrondvest op de Schriften. „Het schepingsverhaal van de Vrouw is van zeer rijke en buitengewoon ver strekkende dogmatische beteekenis.”

„Als de Schepper zoo duidelijk de rechte lijn trekt, hoe

kunnen dan mannen en zelfs vrouwen hopen op de mogelijkheid om die lijn te verbuigen?”

Omdat het kind na de geboorte opgevoed moet worden „moet de hulpe van de vrouw tegenover den man blijvend zijn”.

Prof. T. van de Loo geeft een onomwonden artikel over Huwelijksmoraal. Dit artikel is wel zéér de moeite waard voor „ons”. Nu kunnen we eindelijk hooren en leeren, waarnaar we zoo vaak gissen en dus ook wel missen. Tot in details behandelt Prof. van de Loo zijn onderwerp.

Professor v. d. L. ziet den toestand, wat het huwelijk betreft, somber in. „Tal van ervaren zielverzorgers, doktoren, volkshuishoudkundigen, sociale werkers en zooveel anderen, die midden in het leven staan, zullen mijn somber oordeel onderschrijven. Maar daarom is het zoo noodig, dat de echte, onvervalschte katholieke huwelijksmoraal met haar strenge, maar zoo heilzame en tegelijkertijd zoo wetenschappelijke beginselen, diep gegrift sta in de hoofden en harten — vooral in de zielen van onze vrouwen en huwbare meisjes —”

„De *eigenschappen*, die tot het wezen van het huwelijk behoreen, zijn: éénheid en onontbindbaarheid”.

Nadat de hooggeleerde schrijver aan de hand van teksten nog veel betoogd heeft, zegt hij: „De echtscheiding, door den Staat ingevoerd, is derhalve een ge-usurpeerd recht, een schennis van Gods Woord”.

Prof. van de Loo stelt zelfs het allerergste geval: een goed huwelijk, „de vrouw wordt krankzinnig, de man blijft met een paar hulpeloze kinderen achter — dan moge de ongelukkige, dien zulk een hard lot treft, bedenken, dat hij märtelaar is voor een groote zaak, voor het groote goed der echtelijke trouw. Zijn leven is inderdaad geen mislukking en niet waardeloos”.

Zeer, zeer veel zou ik voor u willen citeeren uit dit artikel. Maar dan neem ik teveel plaats in. Nog even deze formuleering: „De doeleinden van het huwelijk zijn: de verwekking en opvoeding van het kind, de wederzijdsche hulp tot het tijdelijk en geestelijk leven en de geoorloofde voldoening van de geslachtsdrift”.

Prof. van de Loo beroept zich na vele zijner uitspraken op Schiller: „Ihn hält in Schranken nur das deutliche Gesetz”. Fr. Stokman wijdt een artikel aan den Godsdienst. Het is het derde artikel. Vol overtuiging geschreven. — En dan ineens een zinsnede, waarop ik met verschrikte oogen staar: „Als moeder dus waarlijk het geluk van haar kinderen wil, dan zal zij omwille van die kinderen altijd en overal, dus niet alleen als de kinderen groot zijn en het misschien te laat is, maar reeds in hun jonge jaren, *den intiemen omgang met andersdenkenden vermijden*.”

Dus toch? En ik, met mijn dwaas hart, dat uitgaat naar sommige katholieken en hun kinderen — en daarbij altijd zoo'n lichtelijk onbehagelijk gevoel heb: alsof ik hèn in moeilijkheden breng. — Dus tòch —. Dat geheimzinnige gevoel in me heeft 't dus bij 't rechte eind. Maar hoe komen we dan ooit tot wederzijdsch kennen, begrijpen en waardeeren?

Het vierde artikel is van een geneeskundige: Arts A. J. M. Lamers. Een der onderafdeelingen van dit artikel heet: „Méér deskundige voorlichting vóór en in den eersten tijd van het huwelijk is noodzakelijk”. En Dokter Lamers vindt, dat, wat die voorlichting betreft „zekere categorieën van vrouwen er al beter voor staan dan de dames uit de ge-

goede klasse." Het artikel behandelt klaar en duidelijk de zwangerschap en de eerste maanden na de bevalling.

„Het ware te wenschen, dat geen enkele vrouw in haar physiologische moederfunctie afweek van den algemeenen regel ten opzichte van zwangerschap en zoogen. Deze regel is, dat de moeder haar kind ongeveer een jaar lang zoogt, te weten, zes, zeven maanden volledig en daarna nog eenige maanden gedeeltelijk."

„Van alle aardsche bezit is rijkdom aan kinderen het mooist en het meest wenschelijk."

Het vijfde artikel is „Het groote Gezin", door Dr. A. W. Ausems, Arts. Meen niet, lezer, dat ik zoo doorga tot het veertiende artikel. Maar deze vijf zijn zoo belangrijk voor „ons", omdat ze alle vijf zoo klaar en duidelijk datgene behandelen, waarover „wij" ons nogal eens in gissingen plegen te verdiepen. Eigenlijk konden ze alle vijf te samen heeten: „Huwelijksmoraal". Het is een blijmoedig en opgewekt geschreven artikel. Het groote gezin wordt er in voorgesteld als het heerlijkst bezit op aarde.

„Te benijden is de huisvader, die voor zijn „hoogere, culturele" ontspanning het abonnement op schouwburg, concertzaal en bioscoop missen kan, omdat hij geabonneerd is op de intimiteit, de afhankelijkheid, de liefde van vrouw en kroost."

„De komende maatschappij moet gered worden door de vaders van groote gezinnen — immers de huidige sterft uit door kinder-armoede."

U begrijpt, dat Doctor Ausems een fellen strijd aanbindt tegen het Nieuw-Malthusianisme. Doctor Ausems doet eenige zeer stellige en gedurfde uitspraken: „Arbeider of intellectueel, het is voor ons allen het beste, wanneer de nooddrift niet te ver van onze deur verwijderd blijft als een prikkel tot werkzaamheid en inspanning."

Zeer trekt doctor Ausems te velde tegen bepaalde meeningen omtrent het lot der moeder bij een groot aantal kinderen. „Daar heerscht bij den leek een volslagen verkeerd inzicht ten aanzien van de gevolgen der voortplanting voor de moeder." En dan neemt de doctor onderhanden de uitdrukkingen „het afgetobde lijf", „ieder kind neemt wát mee". „Wanneer quasi-sentimenteele Nieuw-Malthusianen dus spreken van het versleten lijf der kinderrijke moeder, spreken ze onwaarheid".

Een Engelsch boek over de Hygiëne der Vrouw moet hebben beweerd, dat het tiende, elfde of twaalfde kind nauwelijks in staat is te leven. „Als er nu op dit gebied ooit een groote onwaarheid is verkondigd dan is het wel dezel!"

„Misplaatst medelijden en openlijke spot in eigen omgeving; slechte raadgevingen in pers en geschriften, doch vooral het gemis aan steun, ja, de tegenwerking van de officiële geneeskunst trachten het herhaalde moederschap de aureool te ontnemen."

Ik begrijp wel niet, hoe ik durf — maar als vrouw en moeder moet ik nu toch iets zeggen. Als zoovele mannen vergeet doctor Ausems, dat *kinderen krijgen* één ding is, maar kinderen *hebben* een tweede. Ik ken geen gelukkiger vrouwen op de heele wijde wereld, en de eene heeft elf kinderen, allen gezond, alle begaafd. Maar ze heeft een groot huis en vijf vrouwen personeel. — En weer eene en ze heeft dertien kinderen, en schoon ze er zich zelve geheel aan wijdt, heeft ze toch twee kinderjuffrouwen, behalve haar huispersoneel. — Doctor Ausems generaliseert geheel en al — alsof het voor alle vrouwen een geluk zal zijn, veel kinderen.

— Als deze vrouwen voor alles alleen staan, voor het kinderen krijgen en het kinderen hebben en houden dan *zien* we toch het uitgekinderde lijf en we *zien* de zwakke laatste kinderen en geen dokter overtuigt ons, dat het groote kindertal hier niet mee te maken heeft. —

Geneesheeren moeten bepaald het artikel van Dr. Ausems lezen. De noten, die hun dáár te kraken worden gegeven!

Een uitgebreid artikel is „De Rijkste gave der Vrouw" door Mevrouw Ganzeboom-Stevens. De rijkste gave is: Overal hulp te kunnen brengen. Hoè, dat legt ze geargumenteed uit. Hoe overtuigend is haar pleidooi voor borstvoeding! Hoe duidelijk haar hygiënische wenken betreffende baden, kleeden, licht, lucht, gewoonten. Een hartverwarmende toon klinkt uit het artikel. S. LUGTEN-REYS.